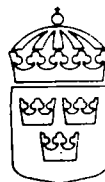

Utrikesutskottets betänkande

1987/88:3

om Västra Saharas självständighet

UU
1987/88:3

Motionerna

I motion 1986/87:U222 av Hans Petersson i Hallstahammar m. fl. (vpk, fp, c) yrkande 1 hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett kraftfullt agerande i internationella sammanhang för Västra Saharas frihet och självständighet.

I motion 1986/87:U223 av Charlotte Branting och Ingela Mårtensson (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör erkänna Demokratiska sahariska arabrepubliken.

Bakgrund

När Spanien år 1976, enligt en tidigare gjord utfästelse, drog sig tillbaka från kolonin Spaniska Sahara, annekterades området av Marocko och Mauretania. Samtidigt utropade den sedan några år verksamma motståndsrörelsen Polisario landets självständighet under namnet Demokratiska sahariska arabrepubliken (RASD). Ett gerillakrig, som med större och mindre intensitet pågått sedan dess, inleddes. På ena sidan står Polisario – stött av Algeriet – och på den andra Marocko – sedan Mauretanien år 1979 ingått separatfred med Polisario och dragit sig ur sin del av området.

Enligt den uppgörelse som träffades mellan Spanien, Marocko och Mauretanien år 1975 skulle den sahariska befolkningen ges viss rätt till självbestämmande genom en icke folkvald nationalförsamling. Det närmare ansvaret för områdets avkolonisering överlät Spanien på FN. I början av år 1976 fick Sveriges dåvarande FN-ambassadör generalsekreterarens uppdrag att utröna förutsättningarna för självbestämmande för det sahariska folket. Uppdraget pågick några månader men kunde inte slutföras, bl. a. eftersom Mauretaniens och Marockos regeringar inte var villiga att medverka i konsultationer. Annektionen hade då redan genomförts. Ärendet Västra Sahara har sedan dess stått på FN:s dagordning och där behandlats som en kolonial fråga. Sverige och en stor majoritet av FN:s medlemsländer har stött resolutioner, vari erinras om sahariska folkets rätt till självbestämmande, och huvudparterna i konflikten, Polisario och Marocko, uppmanas inleda förhandlingar. Några direkta sådana har inte kommit till stånd eftersom Marocko inte erkänner Polisario som förhandlingspart.

Konflikten har under lång tid diskuterats inom de afrikanska staternas organisation OAU. En majoritet av staterna i OAU har numera erkänt Demokratiska sahariska arabrepubliken, som till följd härav blivit upptagen som medlem i OAU. Detta har föranlett Marocko att utträda ur organisationen, vilket gjort att OAU:s möjligheter att spela en konstruktiv roll i konflikten minskat. Sammantaget har 69 av världens länder erkänt RASD som stat.

På initiativ av Saudiarabien har statscheferna i Algeriet och Marocko träffats och fört samtal om Västra Sahara. Parterna i konflikten har uttalat sig för en folkomröstning under FN:s överinseende. Vissa samtal har förts mellan parterna om den närmare utformningen av en eventuell sådan omröstning men någon uppgörelse är ännu inte i sikte. En av huvudfrågorna är vilka som skall få delta i omröstningen.

Utskottet

I motion U222 föreslås att svenska regeringen skall agera kraftfullt i internationella sammanhang för Västra Saharas frihet och självständighet. Utskottet vill med anledning därav erinra om att Sverige från början stött kravet på rätt till självbestämmande för Västra Saharas folk. Den svenska regeringen betraktar frågan som ett oavslutat kolonialt problem och anser att områdets framtid måste avgöras i enlighet med befolkningens fritt uttalade önskemål. En lösning bör underlättas av att det i första hand rör sig om en regional konflikt. Sverige stöder tanken på en internationellt övervakad folkomröstning i Västra Sahara. Detta stöd tar sig bl. a. uttryck i vår röstning när ärendet behandlas av FN:s generalförsamling. Utskottet utgår från att regeringen även framdeles står fast vid den ståndpunkt den hittills intagit i frågan och verkar för Västra Saharas frihet och självbestämmande. Yrkande 1 i motion U222 får med hänvisning härtill anses besvarat.

I motion U223 föreslås att Sverige skall erkänna Demokratiska sahariska arabrepubliken bl. a. i syfte att därigenom förmå Marocko att inleda fredsförhandlingar.

Sverige uppställer för sin del ett antal villkor som bör vara uppfyllda innan erkännande av en stat kan komma i fråga. Dit hör existensen av ett bestämt territorium över vilket en regering har effektiv kontroll. Detta kriterium är inte uppfyllt i fråga om Västra Sahara. Polisario torde endast kontrollera en mindre del av landet. Därtill kommer att det vore främmande för svensk praxis att använda ett fokrättsligt erkännande för att utöva uppmuntran eller påtryckning i någon riktning. Motion U223 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen förklarar yrkande 1 i motion 1986/87:U222 besvarat med vad utskottet anfört,
2. att riksdagen avslår motion 1986/87:U223.

Stockholm den 22 oktober 1987

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Axel Andersson (s), Rune Ångström (fp), Maj-Lis Lööw (s), Anita Bråkenhielm (m), Bengt Silfverstrand (s), Karl-Erik Svartberg (s), Maria Arnholm (fp), Gunnar Hökmark (m), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Oswald Söderqvist (vpk) och Inger Koch (m).

